

Slovenski dom

tev. 170.

V Ljubljani, petek 28. julija 1939

Leto IV

Sv. oče Pij XII. pozdravlja in blagoslavlja ljubljanski kongres

Nocoj bo Ljubljana pozdravila v svoji sredi papeževega legata kardinala Hlonda, beneškega kardinala Piazza in celo vrsto drugih cerkvenih in posvetnih dostojanstvenikov

Ljubljana, 28. julija.

Vatikanski državni tajnik kardinal Maglione je danes šestemu mednarodnemu kongresu Kristusa Kralja poslal brzojavko svetega očeta, ki se glasi:

Njega svetost papež Pij XII. drage volje sprejema izraze vdanosti VI. mednarodnega kongresa Kristusa Kralja, moli za božjo pomoč in prisrčno pozdravlja vse zbrane prevzvišene škofo, predstojništvo kongresa in jim daje apostolski blagoslov.

Tajnik kardinal Maglione.

To brzojavko, v francoščini, je na začetku današnjega študijskega zborovanja prebral predsednik kongresa dr. Leonid Pitamic in s tem najvišjim počaščenjem začel peto kongresno zborovanje.

Kongres v Ljubljani se razvija v znamenju vse večjega bleška in sijaja, ki bo dosegel v slavnostno okrašeni Ljubljani višek danes popoldne ob sprejemu papeževega legata kardinala Hlonda.

Prvi sprejem papeževemu odposlanecu bo prirejen okrog ene v Mariboru, kamor se je odpeljal ban dr. Natlačen, ki bo z mariborskim škofom dr. Tomažičem in drugimi dostojanstveniki pozdravil papeževega legata in velikega prijatelja Slovencev ter Jugoslovijce ob njegovem vstopu na naša tla.

Pri sprejemu v Ljubljani bo navzoč tudi papeški nuncij iz Beograda msgr. Felici, ki je došel v Ljubljano davi s prvim jutranjim brzim vlakom. Na postaji ga je v imenu posvetne oblasti sprejel in pozdravil pomočnik bana dr. Majcen, v imenu

Nj. Vel. kraljica Marija na Bledu

Ljubljana, 28. julija.

Snoči je skozi Ljubljano potovala Nj. Vel. kraljica Marija, ki prihaja na počitnice na Bled. Dvorni vlak je pripeljal v Ljubljano malo po 20 ter je po nekaj minutah postanka nadaljeval pot na Gorenjsko. Dvorni vlak je na postaji pričakoval ban dr. Natlačen.

S prihodom Nj. Vel. kraljice Marije na Bled je ves kraljevski dom v Sloveniji. Slovensko ljudstvo želi kraljevi rodbini, zlasti svoji kraljici, prijetno bivanje pod lepimi slovenskimi planinami.

Prihod ministrov v Ljubljano

Ljubljana, 28. julija.

Z jutranjim belgradskim brzovlakom so pripeli v Ljubljano ministri za rudnike dr. Miha Krek, minister g. Fran Snoj in minister za telegrafno in ostaneta v Ljubljani. Minister g. Cejović no vzgojo g. Cejović. Na glavnem kolodvoru, ki je bil na prav okusen in originalen način okrašen, je ministre pozdravil podban dr. Majcen. Ministra dr. Miha Krek in g. Fran Snoj sta izstopila in ostaneta v Ljubljani. Minister g. Cejović pa je nadaljeval vožnjo do Bleda.

Vsi tuji prav z zanimanjem občudujejo okrašen glavni kolodvor. Vsa fronta od enega konca do drugega je najprej zavila v dolge z zelenjem prepletene travke. Veak železen steber na peronu pa nosi prav čedne butare, narejene iz brinje in raznobirnih obilnic, kakor jih prodajajo cvetni teden okoličanke na trgu. Vodstvo kongresa je sploh naročilo več sto butar na Rudniku in bližnjih vaseh. Te butare bo nosila mladina ob procesiji, ko bodo nosili Najsvetejše iz cerkve Cirila in Metona na Stadion. Do danes so že pripeljali v kongresno pisarno do 200 butar.

Na Siciliji so že končali vse priprave za novo izmero parcelacije veleposestev v okviru velike kopotezne agrarne reforme, ki jo je začel Mussolini.

Notranje delo na kongresu Kristusa Kralja:

Danes vprašanje: „Laik in Cerkev“

Ljubljana, 28. julija.

Davi je bila ljubljanska stolnica spet do zadnjega kotička polna. Ob sedmih jutraj je stopil na leco msgr. Velci, ki je z lepim cerkvenim nagovorom napravil kongresistom uvod v pomen dneva, da bi zbranejši koristnejše poželi sadove današnjih zborovanj. Nato je opravil sveto daritev spletski škof. g. dr. Bonetlačić, ki sta mu asistrala kanonik dr. Klinar in dr. Zupan.

Unionska dvorana, ki je bila na včerajšnjem popoldanskem zborovanju nabit polna in je škoda, da niso postavili zvočnikov v stranske dvorane, je bila danes dopolnje zopet torišče tihega in resnega dela in razmišljanja. Predsednik kongresnega odbora dr. Leonid Pitamic je ob 9.15 otvoril V. zborovanje. Po prečitanih brzojvakah je sledilo predavanje o temi: „Laik in cerkev“. Glavni referat je prevzel univ. prof. dr. Swiezawski iz Lvova.

cerkvenih krogov pa škof dr. Gregorij Rožman. S tem vlakom sta dopotovala na kongres tudi slovenska ministra dr. Krek in Snoj.

Drevi ob 19.5 dospel v Ljubljano beneški patriarh kardinal Piazza. Z njegovim prihodom bo Ljubljana prvič v zgodovini imela čast sprejeti v svojo sredo dva kardinala katoliške Cerkve hkratu.

Dopoldne sta dospela v Ljubljano škof Mileta iz Sibenika in Budanovič iz Subotice. Mariborski škof dr. Tomažič se bo pripeljal v Ljubljano s papeževim legatom.

Okoli poldne je dopotoval z avtomobilom v Ljubljano zagrebški škof dr. Alojzij Stepić, a o, čigar navzočnost na kongresu bo poudarila katoliško vzajemnost med Slovenci in Hrvati.

Jutri zjutraj bo prišel v Ljubljano goriški nadškof Margotti.

Svoj prihod sta za jutri priglasili tudi knežinja Windischgrätzova in vojvodinja Mecklenburška.

Naš zunanji minister dr. Aleksander Cincar Marković se zaradi nujne zadržanosti ne bo mogel sam udeležiti kongresa, temveč ga bo zastopal svetnik zunanjega ministrstva dr. Janko Golias.

Prihodi cerkvenih in drugih dostojanstvenikov na kongres pričajo, da bo ljubljanski kongres ne le največja in najslavnejša verska manifestacija letošnjega leta v Ljubljani, marveč v Evropi.

Zaupni odposlanec angleškega ministrskega predsednika pri Hitlerju

München, 28. julija. o. Kancelar Hitler je včeraj sprejel angleškega lorda Kemsleya, lastnika velikih londonskih listov »Sunday Times« in »Daily Sketch«. Pri sprejemu v vili Wahnfried je lorda Kemsleya spremljal tudi vodja nemškega tiska dr. Otto Friedrich, ki je uradno povabil angleškega časopisnega magnata v Nemčijo na razgovor o odnosih med angleškim in nemškim tiskom.

To povabilo je bila samo uradna pretveza za sestanek lorda Kemsleya z nemškim kancelarjem v okviru akcije, katero je za sporazum z Nemčijo začel po nalogu angleške vlade minister Hudson. Lord Kemsley je bil pred odhodom iz Anglije petkrat sprejet pri predsedniku vlade Chamberlainu in je potoval v Nemčijo kot zaupni odposlanec predsednika angleške vlade, da bi nemškega kancelarja neposredno obvestil o sedanjem stališču angleške vlade glede vseh političnih vprašanj, zlasti še glede Gdanjske, razmerja Nemčije do Poljske in do nem-

Nj. Eminenca kardinal Avgust Hlond

skih zahtev v Evropi ter drugod.

Lord Kemsley je bil pri kancelarju Hitlerju dve uri. O sestanku je izšlo uradno poročilo, ki pravi samo, da je kancelar Hitler sprejel lorda Kemsleya.

Nobenega dvoma ni, da je Chamberlainov posebni odposlanec informiral kancelarja tudi o načrtu za sporazum med Anglijo in Nemčijo, za sporazum, ki naj bi končno zagotovil mir v Evropi. Sporazum bi Nemčiji dal enakost na svetovnih tržisti, omogočil bi ji dostop do surovin, sodelovanje v upravi nad afriškimi kolonijami ter veliko mednarodno posojilo za obnovo nemškega gospodarstva.

Nemčija bi se pa zato morala odreči vojni kot sredstvu za doseg političnih ciljev, privolila naj bi v razorožitve, preuredila svojo industrijo, ki je zdaj usmerjena na izdelovanje vojnega materiala ter sprejela tudi zahtevo, da se v srednji Evropi postavi politično stanje, kakor je bilo pred 15. marecem, to je, da se Nemčija odreče oblasti nad Češkoslovaško.

Prizadevanja za obnovitev monarhistične vladavine v Španiji:

General Franco začasni regent Španije?

Pariz, 28. julija. o. V London je na tihem dopotoval španski vojvoda Maura, voditelj španskih monarhistov. Njegov prihod je v zvezi z odločilnimi dogodki v Španiji, ko gre za to, ali bo tam obnovljena monarhija, ki si jo želi večina španskega ljudstva in Francova vojska, ali pa bo uvedena fašistiška diktatura, katero zahtevajo s pomočjo Italije falangisti z notranjim ministrom Sunnerjem na čelu. Vojvoda Maura se je v Lausanne sestel z bivšim španskim kraljem Alfonzom, in sicer po nalogu generala France, ki je vojvodo pooblastil, da preuči možnosti za obnovitev monarhije v Španiji.

V London je včeraj dopotoval tudi Don Juan, sin kralja Alfonza XIII., ki velja v španskih monarhističnih krogih kot prestolonaslednik. Jutri bo odšel v Burgos španski poslanik in Francov zaupnik vojvoda Alba, da se z generalom Francom posvetoje o zapletenem vprašanju, kakšno predstavljajo obnovitev monarhije.

V španskih krogih prevladuje mnenje, da bo monarhija prej ali slej spet postavljena. Če se ne bo to zgodilo takoj, se bo general Franco po sporazumu s svojimi sodelavci in s bivšo kraljevo

rodbino oklical za regenta ter potem pripeljal pot za vrnitev dinastije na španski prestol. Končni sklep o vrnitvi pa bo prepuščen španskemu ljudstvu, ki naj bi se v plebiscitu izrazil o tem, ali si želi spet kralja ali ne.

Nove nade za sporazum med Anglijo, Francijo in Rusijo:

Bližnja vojaška pogajanja velesil v Moskvi

London, 28. julija o. Sovjetski zunanji minister Molotov je sinoči sprejel angleškega odposlanca Seeta ter francoskega ter angleškega poslanika. Posvetovanje je trajalo pol ure.

V londonskih vladnih krogih pravijo, da ta sestanek nazivlj pisanju listov ni bil odločilen za sporazum o zvezi med Anglijo, Francijo in Rusijo, da pa je ozračje za sporazum zelo ugodno.

Iz vojnega ministrstva poročajo, da bo angleško vojaško odposlanstvo pri posvetovanjih v Moskvi vodil maršal Chetwode. Nekaj časa so mislili, da bi bil načelnik odposlanstva sir Newall, ker pa bodo posvetovanja v Moskvi zahtevala precej časa, je nemogoče, da bi angleško letalstvo, čigar izpolnjevanje je v vsem teku, ostalo kaj dalje brez svojega vrhovnega voditelja.

Vojaška pogajanja naj bi se pričela že prihodnji teden.

Obiski bolgarskih državnikov v Angliji in Franciji

Bolgarska vlada zanika vesti o gospodarskih in političnih posvetih predsednika poslanske zbornice Mošanova

Botija, 28. julija. o. O potovanju predsednika bolgarske poslanske zbornice Mošanova, ki je včeraj došel v Švico, je bolgarska vlada izdala naslednje poluradno poročilo:

Navzlic več pojasnilom del tujega tiska še vedno hoče pripisovati politični pomen potovanju predsednika poslanske zbornice Mošanova. Po-udarjamo, da potuje predsednik zasebno in ni pooblaščen za kakršnakoli pogajanja o posojilih za Bolgarijo, niti ne za reševanje gospodarskih vprašanj, najmanj pa za to, da bi dajal pojasnila o bolgarski zunanji politiki. Zaradi vsega tega ne

Vesti 28. julija

Milijardo frankov za pospeševanje rojstev bo do- ločila francoska vlada na današnji seji, na kateri bodo sprejeli 50 novih važnih ukrepov. Zlato iz bivše španske državne banke, ki ga je rdeča vlada naložila v Franciji, bo po sklepu sodišča te dni vrnjeno vladi v Burgozu.

Angleška državna banka je vsem svojim usluž- bencem, ki odhajajo na dopust, naročila, naj se ne oddaljujejo iz Anglije. Če bodo to storili, store na lastno odgovornost... Oppmin, ki je vreden razmišljanja...

Londonska policija je odkrila načrt, po katerem so irski teroristi hoteli pogati v zrak an- gleško poslansko zbornico v času med 5. in 7. avgustom.

Velike vaje angleške kopne vojske in mornarice so se začele včeraj na Malti.

Odpoved trgovske pogodbe med Ameriko in Ja- ponsko je po vsem svetu zbudila ogromno po- zornost. V tem ameriškem koraku vidi ves svetovni tisk dokaz, da Amerika ne bo Ja- poncev ničesar odnehala in da bo izdatno podpirala Anglijo.

Braziljska vlada je sklenila, da bodo odslej vsi listi, ki izhajajo v tujih jezikih, morali pri- našati vse članke tudi v portugalskem pre- vodu. Edino italijanskim listom bo dovoljeno, da prinašajo v prevodu samo uvodnik.

Nov letnik vojaštva bo s 30. julijem odpuščen iz španske vojske.

Narodno-socialistične obrambne organizacije v Gdanstu bodo prvič nastopile pri veliki pa- radi konec avgusta. Šolske počitnice v Gdan- sku so podaljšane, ker so po vseh šolah na- meščene te čete.

Načelnik poljskega odposlanstva za finančna po- gajanja z Anglijo polkovnik Koc se je sinoči vrnil v Varšavo, ker še ni prišlo do podpisa sporazuma o posojilu. Poljsko časopisje se za- radi tega precej razburja, češ, da Anglija nima razloga zavlačevati posojila, če ji je res do poljskega zavezništva. Nekateri listi spravl- ljajo odločitev finančnega sporazuma v zvezo z novimi poskusi za sporazum z Nemčijo.

Ameriške zvezdarne so sinoči, ko je Mars bil po 15 letih spet izredno blizu Zemlji, s celo vrsto raznih poskusov skušale dobiti stik z zvezdo. Med drugim so oddajale 7 in pol minut dolg brezžični signal na ultrakratkih valovih. Od- govora z Marsa seveda ni bilo.

Dva narodna praznika v spomin svetovne vojne bo elavila Nemčija 2. avgusta in 27. avgusta. Pred 25 leti je 2. avgusta Nemčija napadla Srbijo, 27. avgusta pa je bila slovita bitka pri Tannenbergu. Na Tannenberg bo prirejeno nemško narodno romanje, katerega se bo ude- ležilo 150.000 ljudi.

Senat v Gdanstu je izdal sklep, s katerim je Ju- dom vzelo upravljanje njihovih trgovin, bank in nepremičnin. Ukrep velja tudi za poljske Jude v Gdanstnem.

Romunski kralj Karol je s svojo jahto odpotoval včeraj v Carigrad, od onod pa pojde v Gr- čijo. Pravijo, da bo imel v Grčiji sestanek z vodilnimi političnimi osebnostmi.

Pri avtomobilski nesreči se je včeraj ubil blizu St. Pöltena zadnji zunanji minister bivše av- stroogrske države dr. Wolf.

V judovskih naselbinah po Palestini so angleške oblasti pozaprele nad 100 mladih Judov, ki so pripravljali nove atentate.

Angleška poslanska zbornica bo odšla na počit- nice 4. avgusta. Damnevaio, da bo do tedaj sporazum z Rusijo že sklenjen.

Za sklicanje kakne mednarodne gospodarske al politične konference čas še ni ugoden, je iz- javil predsednik angleške vlade na neko tako vprašanje včeraj v poslanski zbornici.

Nova holandska vlada je morala včeraj odstopiti, ker v zbornici ni dobila večine. Proti vladi so se združili poslanci katoliške, krščanske ra- dikalne, radikalne, socialistične in komuni- stične stranke ter zavrgli njen prvi zakonski predlog, ki je veljal uvedbi cenzure nad listi. Nastop proti vladi utemeljujejo omenjene stranke s tem, da hoče vlada odpraviti ljud- ske svoboščine.

Pariz, 28. julija o. Uradno poročajo, da je fran- coska vlada postavila za načelnika vojaškemu od- poslanstvu, ki pojde v Moskvo, generala Doumen- ca, poveljnika prvega vojnega okrožja v Lilleu, ki bo te dni imenovan tudi za člana vrhovnega voj- nega sveta.

Začetek vojaških posvetovanj v Moskvi ne pomeni, da bi bil politični sporazum že sklenjen, marveč priča samo o tem, da sta Anglija in Fran- cija pripravljali Sovjetom ugoditi v vseh njihovih željah, samo da bi Rusijo pridobili za zvezo. Voj- ški sporazum med tremi državami bo navzlic eko- rajšnjim pogajanjem podpisan šele po političnem sporazumu.

Vzrok za rusko zavlačevanje pri delu za po- godbo vidijo v tem, da nasprotuje sklenitvi mirov- ne zveze poleg zunanjega ministra Molotova zlasti glavni tajnik Kominterne Dimitrov.

Zahtevajte novsod naš list!

Drugi dan ljubljanskega kongresa:

„Vzbuditi moramo v mladini krščanski ponos“

Ljubljana, 28. julija.

Včeraj je bil drugi dan velikega mednarodnega kongresa Kristusa Kralja. Ob sedmih zjutraj je bila za dnevni uvod v stolnici pridiga v češkem jeziku; govoril je msgr. Jemelka iz Olomouca. Nato pa je daroval sveto mašo duhovniški škof g. Carevič.

Čez dan so v mesto prihajali novi kongresisti, velike skupine, pa tudi posamezni odličniki, med katerimi omenjamo pariškega pomožnega škofa g. Beaussarda, reškega škofa g. dr. Camozza, senjskega škofa dr. Viktorja Burčiča, zastopnika barškega škofa in primasa srbskega dr. Vreska, ter zastopnika gostinskega škofa g. Tönza, pa še mnogo, mnogo drugih.

Včerajšnja zborovanja

Ob četrtna deset se je začelo v uniojski dvorani kongresno zborovanje, ki je do dna obravnavalo pravni preporod. Dvorana je bila polno zasedena, posebno številno pa so bili zastopani moški laiki. V lepem številu je prihitela tudi duhovščina. Od najvišjih cerkvenih dostojanstvenikov pa so bili navzoči knez-škof dr. Gregorij Rožman, aleksandrijski škof dr. Michelangelo Nutti, kitajski škof Čeng, pariški škof Beaussard, poljski škof iz Lublina L. Goral, apostolski prefekt iz Solije Kurtev, dubrovniški škof dr. Carevič, križevniški škof dr. Njaradi in mostarski škof Misič. Zborovanje je začel predsednik dr. Leonid Pitamic z očenjem, ki ga je molila vsa dvorana stoji. Za tem je pozdravil poljskega škofa iz Lublina dr. Ladislava Gorala. Poljski škof je nato v lepih zbranih besedah v poljski in francoski sporočil prisrčne pozdrave kongresu v imenu poljskega naroda in v imenu kardinala Hlonda.

Dr. Pitamic je nato podal besedo generalnemu vikarju kanoniku g. Quenetu iz Pariza, ki je v svojem imenitno sestavljenem govoru nazorno dokazal, da je francosko izobraženstvo v zadnjih petdesetih letih doživelo krščanski preporod, zmagalo je nad materializmom, v zadnjem času se je z vsem srcem predala veri, v kateri gleda svojo zvezdo vodnico pri miseljanju in delu.

Nato je stopil na oder pariški pomožni škof g. Beaussard, ki je govoril o vzgoji mladine.

Vzgoja mladine je v dobi, ko je izvirni greh zopet zaživel, težka, najtežja naloga. Je pa današnja doba tudi težka za mladino, ki ji grozi toliko nevarnosti. Težko je izbrati mlademu človeku pot v življenje, ko je od njem vse polno prišepetavcev, ki ga zapeljujejo z najslajšimi obljubami. Poleg tega je mladina sama s seboj vedno v trdem boju. Občutljiva je, radovedna, vse bi rada sama preizkusila. Cerkev pa je zato poklicana, da čuva in vodi mladino. Voditi jo more z duhovnimi vajami, vendar te ne zadostujejo. Vzbuditi moramo v mladini krščanski ponos, vzbuditi v njej zavest, da bo Kristus vedno vladal. Vse to pa bomo mogli doseči pri mladini le, če jo bomo ljubili. Mladina nas tako težko razume. Težko se v svojih letih življenja v starejših, pa ni treba, da bi bil starejši po letih. Dovolj je, če nekdo le kakor priklenjen sedi na svojem stolu in ne vidi in ne razume življenja okrog sebe, ampak je le zaverovan v svoj, pa naj si bo še tako idealen svet. Še bolj pa moramo ljubiti mladino takrat, kadar gre mladina po svoji poti. Tudi za to imamo še vedno možnosti, da jo privedemo nazaj v Kristusovo kraljestvo. Mlad človek le nerad posluša. Mlad človek je ko žrebe, kdor bo tekkel za njim in ga hotel ujeti, ga bo le plašil. Mirno čakaj, z ljubeznijo zaupaj mlademu človeku in prišel bo sam in povedel ga boš lahko na boljšo pot. Pri vzgoji mladine pa se držimo načela, da moramo vzgajati mlade apostole. Saj je mladina tako delavna, poštena, vzbuditi moramo v njej le še stremiljenje k popolnosti in pripravljenosti za žrtve. In tako bo postal njen vzor Kristus Kralj, ki je s križem svet odrešil. To vse pa bomo najlažje dosegli, če bomo organizirali mladino. Mladina ima smisel za to. Tako bomo mogli dati mladini občutek obče katoliške zavesti in ji vzbuditi veselje za delo, za Kristusa Kralja. Prav tako na sedanjem kongresu, kjer bo toliko mladih src prejelo blagoslov istega očeta.

Njegov govor, ki ga je dvorana sprejela z velikim navdušenjem, je v bistvenih potezih slovensko ponovil dr. Janžekovič. Ravnatelj g. T. Galdynski iz Poznanja je nato govoril o pogubnem vplivu, ki ga ima na mladino alkohol. Katoliško treznotno gibanje naj ustvari socialni tip katoličana.

Popolnoma do zadnjega kotička, nabito polna, da, prav zares lahko rečemo, mnogo premajhna, pa je bila velika uniojska dvorana na popoldanskem zborovanju.

Kongres je najprej pozdravil msgr. Richter v slovaščini, nato msgr. Alicini v imenu rektorja univerze Srca Jezusovega v Milanu p. Gemellija. Glavni popoldanski govornik je bil dr. Ujčič, ki je govoril o »Katoliški zavesti v javnem življenju«.

V duhovitem, pa kljub temu sijajno jasnim in razumljivim govoru je belgajski nadškof razvijal misli o smernicah, ki morajo voditi življenje sled-njega sodobnega katolika v soli, v umetnosti, v gospodarstvu, v politiki in povsod v javnem življenju. Njegov govor je bil sprejet od poslušalcev z velikim odobravanjem.

Za dr. Ujčičem je govoril o tem, kakšna naj bo organizacija pravne obnove za sedanji čas, znani p. Ledit, ki je v lepi slovenščini prebral posebni pozdrav, katerega je kongresu poslal general jezuitskega reda p. Ledochowski. P. Ledit je nato z markantnimi in jasnimi potezami prikazal organizacijo obnove, pri čemer je v prisotnih po pravici vzbudil občudovanje zaradi svojega suverena pregleda nad sodobnimi katoliškimi in drugimi gibanji v svetu. Določil vseh katoliških organizacij naj poteka enovito in disciplinirano.

Kot zadnji govornik je na popoldanskem zborovanju nastopil kanonik dr. Pfeifer. Govoril je hrvaško ter je v uvodu pozdravil kongres v imenu madžarskih katoličanov in kongresistov, nato pa je imel svoj referat o »Krščanski zavesti ter javnem življenju«.

Včeraj so med drugim prišli tudi poljski kongresisti, ki jih vodi ravnatelj »Orbisca« msgr. Le-wicki. Med odličniki v tej prav močni skupini omenjamo prelata Kaczynskega, p. Marlewskiego, univ. prof. Swieczawskiego z gospo. g. Galdynskega, monsignora Sobkowicki, g. Lubkowitzkega ter g. Renkasa. Skupina teh petdesetih poljskih kongresistov je prišla zjutraj, popoldne pa je prišla še skupina akademikov.

Včeraj je v Ljubljano prišel tudi prav lep pozdrav naših argentinskih rojakov.

Razstava cerkvene umetnosti

Razstava sodobne cerkvene umetnosti sijajno, po tujih na moč občudovano, je včeraj ob enajstih uri uršulinkah po kratkem nagovoru predsednika umetn. odseka st. dekana dr. Kimovca odprl ljublj. škof dr. Rožman. Med navzočimi odličniki emopazili nadškofa belgajškega dr. Ujčiča, škofa dja-kovskega dr. Akimoviča, lukeburškega kanonika dr. Macka, predsednika Narodne galerije dr. Windischarja, zastopnika muzejskega ravnatelja dr. Mikulža, vseuč. prof. dr. Potočnika, prelata dr. Ušeničnika in mnogo drugih poznavalcev in ljubiteljev lepe umetnosti.

Zlasti tuji so bili izredno presenečeni nad okusno celotno prireditvijo, ki jo je po zamisli vseuč. prof. arh. Vurnika izpeljal njegov asistent inž. Sedlar; nad prečudno pestro raznovrstnostjo umetnostnih oblik; nad globino, iz katere so naši umetniki zajemali; nad kar moči mikavno svojevrstno samostojnostjo; nad velikim, pogumnim zagonom, ki se kaže v razstavljenih predmetih. Sloviti govornik dr. Mack je ves navdušen vzkliknil: »Vaši umetniki imajo pa korajžol!« Pa takoj dodal: »Pa čisto drugače kakor marsikje, ko delajo surove stvari, čisto necerkvene. Vaše so izvirne, čisto z vereškega duha porajene, pobožne, globoko zamišljene; pa čeprav resne vendar tako ljubke in mile.« Prav posebno mu je bila med drugim še všeč glava novega šentjakobskega mozaike, Kristusova. Na pripombo, češ da nekateri ni prav, se je začudil: saj to je za našo dobo potrebna, ravno prava umetnost: resna, stroga, globoka...

Prav s takim zavzetjem so razstavo ogledovali madžarski odličniki, zastopnik embotelskega škofa, dr. Mihailovič i. dr. Eksel. gospa min. pred-sednika Huezarja se n. pr. ni mogla ločiti od majniške Marije iz župne cerkve sv. Cirila in Metoda. In cerkvene posode in mašna oblačila: koliko presenečeni vzklikajo — koliko hrepenečega občudovanja! Če bi nič drugega ne bilo — ta razstava navzlic naši narodni majhnosti, našo kulturno veličino sijajno dokazuje. — Vredno si jo je ogledati.

Koncert nabožne pesmi

Zvečer ob pol 9 je bil pred do zadnjega kotička polno frančiškansko cerkvi koncert slovenske duhovne pesmi.

Na koncertu je sodeloval mešani zbor »Ljubljana«, dirigiral je g. Srečko Koporec, orgle pa je igral g. Rantigaj. Spored je obsegal sledeče pesmi: Premrl: Predigra (orgle); Premrl: Kristus Kralj; dr. Kimovec: Ti Kralj si, Jezus; Hladnik: Je mrak končan; Sattner: Pred obhajilom; Foerster: Knez rajski; Rihar: Sveti Križ; Koporec: Prolog (orgle); Kastelic-Hubad: Ave, presveta, Marija; Gallus: Viri sancti; dr. Dolinar: Luč življenja; Kimovec: Sine fine (orgle); Premrl: Offertorium; Koporec: In nomine Jesu.

Ljubljana od včeraj do danes

Obliki so od časa do časa zagrinjali nebo tudi včeraj; malo je porosilo, pa se je na severozahodu kaj kmalu spet razvedrilo. Severozahodnik je očistil in prepodil megle, lepo je spet posijalo sonce. Vreme je še vedno hladno in sveže. Ponoci je bilo nekaj časa jasno, nato pa se je nebo spet prepreglo z oblaki; končno je začel pihati veter, nizka megla je zajela svet. Hladno je postalo, takoj se je vedelo, da bo danes spet lepo vreme. In davi je še dolgo res ležala gosta megla, skozi katero so se videle jasnice. Nato pa je okrog pol devetih posijalo veselo, prijetno poletno sonce.

Naše mesto vedno bolj tudi na zunan dobiva slavnostni kongresni značaj. Skoraj vse hiše so že okrašene z zastavami, večina pa je tudi lepo in okusno dekoriranih z zelenjem, z venci in s svetiljem. Prav lep dojem napravijo na tujca kakor tudi na domačina priložnostno izredno čedno aranžirane izložbe ljubljanskih trgovin. Po ulicah sliši razgovore v vseh jezikih, srečava udeležence kongresa iz vseh krajev in dežel. Dan za dnem prihajajo na kongres novi odličniki, nove skupine. Vedno pestrejša postaja naše mesto, vedno več ljudi srečavaš na ulicah. Jutri bo seveda pritok zunanjih udeležencev še neprimerno večji. Od vseh strani se bodo v naše mesto vsule množice, ki bodo manifestirale ob zaključnih dneh kongresa za Kristusa Kralja.

Ogromno število bolnikov

Včeraj popoldne je bil v ljubljansko bolnišnico sprejet bolnik, ki je pri sprejemu dobil tekočo številko 20.000. Z njim je ljubljanska bolnišnica sprejela v letošnjem letu že 20.000 bolnikov, kar pomenja, da je zopet potolkla že vse doslej skoraj neverjetne rekorde. Lani je sprejela v vsem letu 32.000 bolnikov. Lani je tudi dosegla 20.000 spre-

jelih bolnikov kasneje, namreč 16. avgusta. Dne 27. julija lanskega leta pa je bilo sprejetih v bolnišnico šele 18.300 bolnikov. Skok je izredno velik in dokazuje samo to, da se ljudje bolj in bolj zatekajo v ljubljansko bolnišnico, ki ima še vedno prav toliko postelj in prostora kakor pred dvajsetimi leti. Uprava ljubljanske bolnišnice skuša ustreči vsem bolnikom, ki se iz vseh krajev Slovenije zatekajo v bolnišnico, zato ker ve, da mnogi prihajajo po potrebi. Mnogi pa prihajajo samo zaradi tega, ker mislijo, da je v ljubljanski bolnišnici nega boljša kot v banovinskih zavodih. Vsi ti naj se rajši zatekajo v banovinske zavode, ki imajo prav tako dobre zdravnike in večinoma lepše in udobnejše bolniške prostore. Le kogar napoti zdravnik izredno v ljubljansko bolnišnico, ta naj tudi pride.

Na velesejmu je „operiral“

Na spomladanskem ljubljanskem velesejmu se je pojavil na oko prav čeden in lepo oblečen fant, tipografski delavec Andrija Kudjerski iz Stare Duhrave tam v Bosni. Ni pa prišel gledat samo velesejskega vrveža in tam razstavljenih predmetov, ampak je sklenil, da si bo, če bodo »razmerek« dovolile, tudi nekoliko »pomagal«. Segel je v žep Janezu Osvaidu ter mu skušal izmakniti 2000 dinarjev vredno zlato uro. Že je rezal s škarjicami verižico. Toda Osvaid je imel bistro oko. Brž je zapazil, kaj je Kudjerski nameraval. Zgrabil ga je in ga predal v varne roke službojučemu stražniku. Zadnji del te »prepevne prečec« je bil odpet včeraj pred sodiščem. Kudjerski, ki ga prav dobro pozna zagrebška policija kot enega najbolj premetenih žeparjev, je za svoj nepošteni poskus dobil nagrado v dveh mesecih zapora. Še poceni se je prav za prav izmazal!

Kongres Kristusa Kralja
od 25. do 30. julija 1939

Sprejema papeškega legata naj se vsi sodelujoči v »Igri o božjem kraljestvu« udeležijo polnoštevilno. Vsi fantje v krojih naj se zberejo točno ob pol petih popoldne na hodniku Bleiweisove ceste ob studiu radijske postaje. Takoj nato se stavimo četo in odkorakamo z godbo na Marijin trg.

Ob osmih zvečer morajo biti danes na Stadionu vsi voditelji zbora vernih in posvetnih. Pridite točno, in sicer naravnost k velikemu jamboru sredi arene! Vaja bo tem karjša, čim točnejši boste. Ali ste preštudirali navodila? Knjižice in navodila prinesite s seboj!

Glede vseh ostalih sodelujočih veljajo za danes navodila, ki jih je vrhovni režiser dal pri snojnji vaji.

Navodila za glavno vajo.

1. Vaja se začne takoj po mladinski pobožnosti, t. j. nekako ob pol desetih popoldne.
2. Za začetek vaje se zberejo vsi sodelujoči na Stadionu, in sicer: a) solisti na svojih odrih; b) Zbor vernih pred odrom Mihaela; c) zbor po-

svetnih okoli odra sedmih naglavnih grehov; d) zbor angelov na odru okoli Mihaela; e) zbor pomagateljev na tekalističnem nasproti glavnim vhodom s Tyrševce ceste; f) pomožni govorni zbor v godbenem paviljonu; g) zbor nove krščanske mladine na brežinah na že določenih mestih; h) godba in pomožni pevski zbor na tekalističnem ob južni strani arene. — Vsi scenski reditelji in voditelji skupin morajo biti pri svojih skupinah ter takoj ugotoviti število navzočih in ga javiti vrhovnemu režiserju, ki se bo nahajal v godbenem paviljonu. Vse tehnično in pomožno osebje mora biti prav tako takoj v začetku vaje na svojih mestih. Vsi nedodeljeni stalni ljubljanski reditelji se zberejo pred godbenim paviljonom na tekalističu.

Vsi sodelujoči naj prinesejo s seboj knjižice z besedilom igre!

Pozivam vse, da kljub morebitni vročini, vztrajate pri celi vaji, zlasti že zaradi zaključnih važnih navodil. Če bi deževalo, se vaja vrši v neokrnjenem obsegu, čeprav pod dežniki. Nobena žrtve tu ne sme biti prevelika. — Vrhovni režiser.

Danes se začne teniški dvoboj z Nemčijo

Včeraj ob 12 so bili v hotelu Esplanade izžrebani pari za tekmovalanje za Davisov pokal med Nemčijo in Jugoslavijo. Zrebanju sta prisostvovala zastopnika nemške in jugoslovanske teniške zveze ter kapitana obeh moštev. Prvega dne, to je danes 28. t. m., bosta igrala sledeča para: Göpfert proti Punčecu in Henkel proti Mititču. Naslednjega dne, to je v soboto 29. t. m. je igra v dvoje, in sicer Henkel-Menzel proti Punčec-Kukuljevič. V nedeljo pa nastopijo spet posamezniki, in sicer Göpfert proti Mititču ter Punčec proti Henklu. Moštvi imata po tekmovalnih predpisih za Davisov pokal pravico, da najkas-

neje eno uro pred pričetkom tekme zamenjata ali spremenita sestav svojih moštev.

Vsi igralci so pripravljani na zadnji odločilni dvoboj. Naši trener Vissault je s svojimi igralci zadovoljen in upa na najboljšo. Na zmago pa tudi upajo Nemci. V zadnjem trenutku pa je Nemce zadela precejšnja nesreča. Najboljši nemški igralec Menzel je včeraj obolen in je moral ostati v postelji. Z Menzlovo boleznijo je nemško moštvo močno handicapirano. Zato bo tudi danes igral prvo posamično igro namesto Menzela Göpfert. Za primer, da se Menzelova boleznen do nedelje izboljša, bo igral tudi drugo posamično igro proti Mititču.

Sport v zadnji minuti

Jugoslovanska reprezentanca na dvoboju z Nemčijo in Romunijo v Celovcu

100 m: 1. Stefanović. — 200 m: 2. Kling. — 400 m: 3. Despot, 4. Pietersšek, 5. Marković. — 800 m: 6. Goršek, 7. Nabernik. — 1500 m: 8. Košir, 9. Goršek. — 5000 m: 10. Kotnik, 11. Hornik. — 4x100 m: 12. Kling — Stevanović — Račić — Radonič. — 4x100 m: 13. Pietersšek — Skušek — Despot — Klarar. — Daljava: 14. Lenart, 15. Lazarevič. — Višina: 16. Martini, 17. Bratovž. — Troško: 18. Mikič, 19. Vučević. — 8 palice: 20. Lenart. — Disk: 21. Vučević, Curčić. — Krogla: 24. Vučević, 25. Kovačević. — Kope: 26. Markušić, 27. Jandrič. — Kladivo: 28. inž. Stepišnik, 29. Gojč. — 110 zapreke: 30. Erlich, 31. Pietersšek, 32. Jurković.

Skrivnost smrtne megle

Devorny je le zmignil z rameni in se obrnil spet proti Marion.

»Vi torej odklanjate posredovanje za poznanstvo?« je vprašal.

Prikimala je nemo.

»Potem grem jaz danes zvečer tja na lastno pest!«

»Potem boš tudi na lastno pest zletel po stopnicah,« je svaril Sam.

S tem se je končal ta pogovor. Pri večerji je napeljal Devorny pogovor še enkrat na profesorja. Stori je to, ne da bi ponovil svojo prošnjo, temveč za to, da bi kaj izvedel o tem znamenitem možu. Potem, ko je skoro pol ure s spretnimi vprašanji prisilil Marion, da mu je pripovedovala o profesorju lastnostih in življenjskih navadah, je mislil, da se je za svojo nakano zadosti pripravil ter odšel na pot.

Profesorjevo hišico je kmalu dosegel. Slišala je namreč skoro na kmečko hišo, toda ta vtis so pomagale delati skoraj izključno številne cvetlice in bršljani, ki se je spenjal po steh-nah. Po načinu gradnje same pa se je hiša le malo razlikovala od bornih kočic v svoji okolici. Sicer je imela drugo nadstropje s stekleno verando in potem — vrt! Devorny se pri svojem opazovanju sploh ni mogel znebiti začudenja. Bil je majhen ta vrt, zelo majhen. Skoro vsi malhi vrtovi, ki jih je Devorny dosedaj videl, so bili negovani kar z mučno natančnostjo. — Tudi ta je bil negovan, toda vsa nega je veljala divjosti. Veličastne cvetlice, rastline in grmičje se je bohotilo tukaj na tem krasnem koščku ograjenega raja: stezice niso bile posute s prodrom in nobene umetno v tri — in štirikote razdeljene gre-

dice niso motile vtisa divjine iz pragozda. Bilo je tako, kakor da bi se vsega nikoli ne dotaknila človeška roka. Vendar pa to ni držalo: čudovite rastline in cvetice bi bile že davno čisto zdvijale ali pa propadle.

Devorny je stopil na vrt. Za seboj je zaprl železna vrata, toda že isti hip sta planili dve veliki dogi z besnim lajanjem iz svoje kočice.

Z enim samim skokom je bil Devorny na napol odprtem oknu in smuknil spetno na polico. Dogi sta z glasnim lajanjem skočili proti zidu, nista mu pa mogli storiti ničesar, ker je bilo okno previsoko.

Devorny je stal visoko vzravnal na polici okna in gledal, kako bi se splazil v stanovanje, ko je nenadno kot prikovan obstal.

»Poglej!« mu je šinilo v glavo. »Še nikdar nisem videl takih psov!«

Zares, bila sta sicer dva krasna primera dog, toda njuni uhlji so viseli kakor pri jazbečarjih — ker niso bili pristriženi.

Zmajal je z glavo in se okrenil. Stal je takoj nato v lepo opremljeni stanovanjski sobi. Preiskujoče so plavalji njegovi pogledi po okusnih, vsekakor pa ne po novodobnih kosih oprave. Velika kletka z dvema opicami mu je takoj padla v oči. Toda potem je videl Devorny povsod, kjer ni bilo oprave, viseti kletke z vsakovrstnimi pticami, kletke z malimi morskimi praščiki, in spet nekaj drugih z belimi in svojevrstno pikčastimi miškami.

»To je pa že več, kakor zgolj ljubezen do živali,« si je mislil Devorny in stopil skozi sobo k eni izmed vrat. Previdno jih je odprl. Takoj je planil

Detekтив je pozival vsa. Bil je tako presenečen, da je v prvem trenutku spregledal,

mački skočili mimo njega v sobo, kjer so bile miške in tički. Tudi ta pes je imel nekaj, česar detektiv še ni videl na nobenem odraščanem foksterrierju — dolg rep

XII.

Toda sedaj ni bilo časa za premišljevanje! Mački, ki st. skočili noter, sta že dosegli kletke in začeli loviti miši in ptiče. Devorny je zaloputnil vrata pred nosom lajajočega foksterrierja in planil nad mački. Toda isti hip sta bili obe v enem skoku že od tod — v drugem kotu sobe, kjer so tudi bile kletke s podobno vsebino.

Začel se je divji lov. Devorny je švigal skoro brezuspešno iz enega kota v drugi, a mački sta delali enako. Po desetih minutah je bil edini uspeh tega lova, da so tri kletke razbite ležale na tleh, a ne daleč stran pa črepinje dveh japonskih vaz in ene električne žarnice.

Devorny se je izčrpan naslonil na naslonjač in si obrisal pot s čela. Mački pa sta sedeli pod zofo in gledali, kakor se je bilo zdelo detektivu, posmehljivo in škodoželjno proti njemu. V teni nekoliko neprimernem trenutku so se odprla vrata in notri je pristopila neki stari mož z vpoignjenim hrbtom, na nosu je nosil mogočna debelo obrobjena očala. Z bliščajočimi očmi in s stisnjenimi pestmi je obstal in opazoval povzročeno opustošenje.

»Pojdite za menoj,« je dejal kratko in stopil, ne da bi se pobrigal zato, če je Devorny sledil njegovemu ukazu, ven k drugim vratom in navzgor po ozkih polžastih stopnicah.

Molče je stopal detektiv za njim. Šele sedaj je imel priložnost, da je profesorja nekoliko od bližje motril. Prav za prav je bil prej podoben kakemu umetniku kakor učenjaku.

Od tu in tam

Evharistični kongres za Vojvodino bo 5. in 6. avgusta v Somboru. Za sedaj je prijavljenih okrog 25.000 mož iz vseh vojvodinskih krajev. Dalje so prijavili svojo udeležbo papeški nuncij Ettore Felici, belgrajski nadškof dr. Ujčić, dijakovski škof dr. Akšamović in bački škof Budanović. Kongresa se bodo udeležile vse narodnostne skupine in manjšine kakor Nemci, Madžari, Slovaki in Ukrajinci.

Hrvatski obrtniki so sprožili zamisel, da bi se ustanovil poseben hrvatski gospodarski svet. Prvi so se za ta predlog ogreli obrtniki v Osijeku ter so po svoji zbornici izglasovali tudi predlog v tem smislu. Za njimi so se oglašili tudi obrtniki iz Dalmacije, ki bodo v ta namen priredili dve obrtniški manifestaciji v Šibeniku in Splitu.

Številna predavanja o obrambi pred zračnimi napadi prireja v Belgradu odbor za zaščito pred zračnimi napadi. Organizacija teh predavanj je taka, da more privabiti k predavanjem najširši krog poslušalcev in s tem opravljati svojo nalogo na način, ki je najbolj učinkovit. Odbor združuje na izdelki večje število predavanj, ki se ob istem času boro na sedemnajstih krajih v Belgradu. Do sedaj je bilo takih predavanj že šest in na vsakem je bilo podrobno obravnavano vsako vprašanje obrambe proti zračnim napadom, zlasti kar se tiče krajevnih razmer. Poslušalec je bilo vselej dovolj. Povrh tega pa objavljajo ta predavanja v celoti vsi belgrajski dnevniki.

Izredno zanimanje za naš tobak se je pojavilo v Italiji, Madžarski in na Slovaškem. Kupčija z Italijo je že sklenjena, in sicer za 500.000 kilogramov letno. Madžarska in Slovaška pa bi radi kupili vsaka po milijon kilogramov. Ker pa uprava državnih monopolov ne razpolaga s tolikimi zalozami, bo mogla naročila izvršiti šele prihodnje leto. Sadilec tobaka pa žele, da bi si naša država že vnaprej zagotovila trg v imenovanih državah in s tem mogla, da bi sadilec zasadi več strokov tobaka brez vsakega rizika.

Med belgrajskimi stavbeniki in lastniki opelkarn se je pojavil spor. Po stavki opelkarskega delavstva, ki je imela za posledico zvišanje delavskih mezd, so opelkarniki zvišali cene opelk. S tem so prizadeli stavbenike, ki so dela že prevzeli na podlagi kalkulacij, ki so slonele na prejšnjih cenah opelke. Slednji ne morejo sedaj zviševati preračunov, opelkarniki pa spet nočejo odnehati. Posredovati je morala zveza industrijev, vendar pa brez uspeha.

Fanta, v katerega je bila do ušes zaljubljena, čeprav je bil umoril svojo ženo, je sklenila počakati Vera Hitri iz Sarajeva. Vera se je bila seznanila z lepim mušarom Škembom in se takoj vanj zaljubila. Sprva ji je fant vračal ljubezen, pozneje pa se je ohladil in se oženil z drugo. Družinski eret pa so mu razdrili prijatelji, ki so ga proti ženi ščuvali. V jezi se je mušar spozabil tako daleč, da je ženo ubil. Pred sodiščem je dobil pet let zapor. Vera Hitri pa v svoji ljubezni kljub vsem razočaranjem in opisanim dogodkom ni odnehal. Ko je izvedela za fantovo obsodbo, je pobežala od doma in se zatekla v nek pravoslavni samostan pri Belgradu. Sklenila je bila, da bo ostala tako dolgo v samostanu, dokler se fant ne vrne iz zapor. Toda v samostanu so prepoznali njen namen in jo poslali domov.

Sveže zgodnje slive je naročila Nemčija v naši državi. Predlagala je ceno 25 mark za 100 kg sliv, vendar zaenkrat za omejeno količino 80 vagonov. Slive se lahko pošiljajo le na podlagi odobrenja Privilegirane izvozne družbe, in sicer preko vseh obmejnih postaj.

Zaradi vročine se je lotila steklina goveje živine in psov v okolici Prijepolja v Srbiji. Samo pri enem kmetu je pobeželo pet goved. Gospodar je eno bolno govedo zaklal in meso užival. K sreči je bila takoj na mestu zdravniška pomoč, nakar je bil mož z družino vred obvarovan pred najhujšim. Ni ga skoraj hleva, kjer ne bi obolelo vsaj eno govedo ali konj. Oblasti bi bolezen hitro zatrle, če ne bi kmetje tega prikrivali in celo grozili tistim, ki so poklicali na pomoč živinodravnikarja.

Ogromne jate krapov so se začele seliti po bosanskih rekah. Nedavno so ta pojav opazili na Kolpi blizu Karlovca, sedaj so ga pa videli tudi na Savi ob izlivu reke Une v Savo. Krapov je toliko, da je voda kar motna. Ribe se drže bolj obale in jih zato morejo otroci loviti kar z rokami. Ribiška društva in oblasti so zbrale več denarja in z njim nakupile živež za lačne ribe. Obenem so začeli strokovnjaki raziskavati, od kod in zakaj selitev krapov iz večjih rek v manjše.

Zaradi dekleta je ubil svojega prijatelja poljski čuvaj Ziva Kranjč iz Petrovgrada. Ziva Kranjč in Dušan Stevanov sta bila dobra prijatelja in tovariša. Na svojo nesrečo sta se pa obadva zaljubila v isto dekle. Ko pa je to dekle postalo Zivanova žena, se je prijateljstvo med njima pretvorilo v strašno sovraštvo. Ko sta se Dušan in Ziva spet dobila na samem, je Ziva potegnil samokres in Dušana ustrelil.

Zverinskega očeta, ki je zaklal svojega sina, nato pa s krvavim nožem rezal kruh, so prijeli v Kragujevcu. Zidar Jevrem Milojević je iz neznanega vzroka začel prijateljem govoriti, da bo ubil ženo ali pa sina. Ko je prišel domov, je pograbil motiko in planil nad ženo, da bi jo ubil. Na njene kričaje je priletel 19 letni sin Vitomir. Čim je oče zagledal sina, je pograbil kuhinjski nož in začel sina kot zverina besno klati. Ko je obležal sin na tleh v zadnjih zidbičajih, je Milojević sedel za mizo in s krvavim nožem začel rezati kruh in meso. Tako pripravljen jed je nato mirno povžil, dokler niso prišli orožniki in ga uklenili.

Po dvanajstih letih zakona se je lotil od žene, ki dal doto in ji tudi našel novega moža kmet Milosav Vasić iz Kušljeva pri Nišu. Vsa leta, kar je bil poročen, Vasić ni dobil otroka. To ga je zelo potrolo in ga pripravilo do sklepa, da se bo od žene ločil. Da bi se stvar uredila brez velikih pretresov, je Vasić leto dni iskal primerne gaga moža za svojo ženo. Našel je bil nekega kmeta, ki mu je umrla žena in zapustila štiri mlade male otroke. Vasić si je nazadnje izposloval od pravoslavnega cerkvenega sodišča ločitev, nakar je ženi dal 23.000 din za doto in jo preselil k novemu možu.

3000 vagonov jabolk bo šlo lahko letos v Nemčijo. Cena je bila določena na 20 mark za 100 kg. Zaradi tega se bo kmalu razvila živahna trgovina tudi na Štajerskem, ki vsako leto izvozi največje in najboljše shranjena jabolka v tujino. Privilegirana izvozna družba je določila za vsak kilogram jabolk 25 par izvozne premije

Kdo je zakrivil smrt poštarja Batisa?

Bilo je naključje - Sofer Mayer oproščen

Ljubljana, 28. julija.

Bilo je 20. decembra lani pred božičnimi prazniki. Podnevi mrz. Proti večeru je nalezaval sneg s sodo. Poštni sofer Anton Mayer in poštni uslužbenec Rudolf Batis sta ta dan popoldne z zbiralnim poštnim avtomobilom pobirala iz nabiralnikov pisma v Rožni dolini. Okrog 19.45 sta dospela do hiše št. 36 na Cesti v Rožno dolino. Batis je tam pobral pisma, sofer pa je obrisal precej zaledenela okna kabine. Od tam se precej strmo dviga pot, ki vodi čez železniško progo v Glinško ulico. Počasi sta z avtom krenila na prelaz. Sofer je opazil, da so zapornice do polovice nagnjene, misleč, da je pot prosta in ker ni čul nobenega signala, je avto poglaval čez prelaz. V tem trenutku pa je pridrvel po progi proti mestu rakovski potniški vlak. Lokomotiva se je z vso silo zalezla v avto, ga prevrnila, razbila in vrgla vstran na nasip. Pod razbitim avtomobilom sta nezvestna obležala sofer Mayer in poštar Batis. Oba so smrtno poškodovana prepeljali v bolnišnico. Rudolf Batis je čez nekaj ur nato podlegel hudim poškodbam, pri življenju pa je ostal sofer, hudo poškodovan, je skoraj invalid.

Kdo je zakrivil to strašno avto-železniško nesrečo? Nesreča sama je med prebivalstvom na Viču, v Rožni dolini in tudi v mestu vzbudila splošno zanimanje in senzacijo, kajti Batis je bil zgleden uslužbenec, povsod priljubljen. Nekateri so zvrčali krivdo na železniško upravo, češ da ne skrbi za pravilno funkcioniranje mehanično-avtomatičnih zapornic, drugi pa so zvrčali krivdo na pošto upravo odtodno na soferja. Takoj drugi dan po nesreči se je sestala širša preiskovalna komisija, ki so jo tvorili sodnik okrožnega sodišča, organi policijske uprave ter zastopniki železniške in poštne uprave. Komisija je ugotovila dejanski stan v vseh podrobnostih in okolnostih.

Nato je bila uvedena kazenska preiskava, v kateri so bili zaslišani železniški čuvaj in mnogi očitvidci nesreče. Na podlagi zbrane gradiva je državni tožilec dvignil obtožbo le proti soferju Antonu Mayerju.

Sofer Anton Mayer, rojen 16. aprila 1909 v Kamniku, oženjen, stanujoč v Ljubljani, Einspie-

lerjeva ulica 27, je bil obtožen prestopka po § 205 k. z., da je omenjeni dan iz malomarnosti in neprevidnosti zakrivil nesrečo, katere žrtev je postal Rudolf Batis.

Kazenski sodnik-podinec dr. Leon Pompe je že 6. t. m. prvič razpravljal o te in nesreči v prisotnosti drž. tožila g. Hinka Lučovnika, obtoženca in njegovega branilca g. dr. Vladislava Pegana.

Obtoženec je zanikal vsako krivdo za nesrečo. V obširnem zagovoru je navedel, da so bile zapornice na pol spuščene. Ker sta stala pred tirom, sta oba še enkrat pogledala, če je proga prosta. Batis je skozi okno pogledal v smeri proti Brezovici, sam v smeri proti Ljubljani. Ni bilo opaziti nikjer nobenega vlaka. Ker je motor močno ropotal, tudi ni bilo mogoče slišati nikakega signala čuvajnice niti ne brizga lokomotive. Zaradi snežnega meteža pa ni razgled segal niti 50 m daleč.

Železniški čuvaj Janez Vrbec, ki je imel takrat službo v čuvajnici, je navedel, da je zapornice spustil točno po predpisih. Nastala pa je mehanična ovira, da se zapornice niso tako hitro spustile. Dvignil jih je in znova začel zapirati. Ugotovljeno je bilo, da se zapornice dostikrat težko pride kakšna stvar med kolesje. Kritični trenutek se je vsula med kolesje sode, ki je ovirala funkcioniranje mehanizma.

Branilec dr. Pegan je predlagal komisijsni ogled na kraju nesreče v Rožni dolini, da se ugotovi, koliko je mogoče v zaprti kabini avtomobila slišati železniške signale.

V Rožni dolini na prelazu se je včeraj ob 9 nadaljevala razprava, ki je trajala dobro uro. Okoli komisije se je zbralo mnogo občinstva iz Rožne doline in Viča. Sodnik dr. Pompe in sofer Mayer sta vstopila v kabino, jo zaprla in nato je sodnik, ko se je približal vlak od Brezovice, ugotovil, da res ni mogoče v zaprti kabini med ropanjem motorja slišati železniških signalov.

Sodnik dr. Pompe je nato razglasil sodbo kar na mestu, na prelazu. Zaradi pomanjkanja dokazov je bil v smislu § 280 k. z. sofer Anton Mayer oproščen vsake krivde in kazni. Bilo je golo nesrečno naključje, slabo, snežno vreme, ki je povzročilo to rožnodolsko avto-železniško katastrofo.

Sleparjem v Mariboru posel dobro uspeva

Drzen goljufski poskus dveh mornariških beguncev

Maribor, 27. julija.

Zadnje čase si je nekaj prepredenih sleparjev izbralo Maribor za torišče svojih podvigov. Zdi se pa, da so prišli v slabem času, ker so se hitro znašli v rokah policije.

Najbolj zanimiv je pač slepar, ki je opeharil v uniformi železniškega uradnika ter opremljen z mnogimi praviimi železniškimi legitimacijami številne mariborske trgovce. Trgovca Karbutz in Kleindienst & Posch je izvalil vsaki po 4000 din vreden pisalni stroj. Trgovcu z glasbili Percu je skušal izvaliti 4000 din vredno harmoniko, toda kupčija se je razdrila, ker je trgovec zahteval poleg menice in legitimacije še druga jamstva. Pač pa so prišli na podlagi časopisnih poročil na dan še drugi sleparji grehi. Trgovec Weixl je prijavil, da je prodal sleparju na obroke harmoniko za 3541 din. Dobil je zanj prvo obroko v znesku 200 din, za ostanek pa se bo obrisal. Slepar se mu je predstavil kot železniški uradnik Dane Momčilović iz Sremske Mitrovice ter se je legitimiral s pravilno legitimacijo. Trgovec ni imel povoda dvomiti v pristnost izkaznice, tem bolj, ker se je mož trdo pogajal za ceno ter mu je moral pri harmoniki zelo popustiti, preden sta se pogodila. Iz Varaždina se je oglašila tudi neka žrtev — trgovec z radijskimi aparati Davorin Sobeslavski. Prodaj je sleparju nov radijski aparat za 6325 din, dobil pa je zanj 270 din. Legitimacije, ki so jih pri možu našli, se glase na imena: Dane Momčilović, Milovan Kljačić, Ilija Janković, Stevan Vukšan, Djuro Jokić. Vsaka je opremljena z žigom druge železniške direkcije, v vsaki pa se nahaja sleparjeva slika v uniformi železniškega uradnika. Mož je skrajša vse tajil ter ni hotel s svojim imenom na dan. Včeraj dopoldne pa so ga policiji »omehčali«, pa je vse sleparije, katerih so ga zaenkrat obtožili, priznal, izjavil pa je tudi, da se piše Stevo Vukšan ter da je doma iz Belovara. Resničnost njegovih izjav pa bo seveda pokazala šele nadaljnja preiskava.

Včeraj dopoldne pa je bila v Mariboru poskušana druga drzna sleparija. K zasebnici Matildi Remih, ki stanuje v Linhartovi ulici, sta prišla dva elegantno oblečena mlajša moška, stara 20 do 24 let. Gospa Remihova stanuje v Mariboru sama s svojim sinom, njen mož pa se je preselil skupaj s stroji Zelenkove predelnice v Egipt, kjer je dobil zaposlitev v tekstilni tovarni. Oba tuja obiskovalca sta se predstavila kot zastopnika »Pri-

vrednega informacijskega biroja Sigurnost« v Zagrebu. Kdo ve, kako sta izvedela, da se mož gospe Remihove nahaja v Egiptu, pa sta na podlagi tega zasnovala drzen sleparski poskus. Natvezla sta gospe, da je njun biro dobil iz Egipta obvestilo, da se hoče mož gospe Remihove ločiti od svoje žene in da je pooblastil ta biro, da bo njegovo ženo v ločitvenem procesu zastopal. Znala sta tako prepričljivo nastopati, da jima je preplašena gospa na pol verjela ter je slednjič podpisala neko pooblastilo, da jo bo biro »Sigurnost« lahko zastopal v pravi, v kateri da zahteva polovico moževe plače, da pa naj moža obenem prijavi zaradi bigamije. Besedilo tega pooblastila sta seveda stavila oba »zastopnika«, gospa niti ni vedela prav, kaj je podpisala. Po podpisu pa sta prišla na dan z zadevo, zaradi katere sta prav za prav napravila obisk — denar! 20 din je morala gospo plačati za kolke, za zastopstvo pa sta zahtevala na roko večjo vsoto, katere pa gospa ni imela takoj pri rokah. Objubila sta, da prideta naslednjega dne po denar. Ko pa sta odšla, je začela gospa dvomiti, pa je poslala za obema obiskovalcema svojo sosedo, ki ju je dohitela na Kralja Petra trgu ter je opozorila tamonajšega stražnika. Ta je oba aretiraral ter ju odvedel na stražnico na Frankopanski cesti. Pred stražnico pa se je starejši obeh aretirancev naenkrat stražniku izrgal ter pobežnil. Mlajši pa je izjavil, da se piše Jože Stigar, da je star 20 let ter da je bil do 11. t. m. radiotelegrafski mehanik naše vojsne mornarice v Šibeniku. Tega dne pa je pobežnil skupaj s svojim tovarišem 24 letnim Jožefom Ravnikarjem. Ves denar, ki sta ga imela, sta med potjo zapravila, nato pa sta se vrgla na sleparstvo. Ravnikarja sedaj policija išče, Stigarja pa so obdržali v zaporih.

Nov pravilnik za delavce državnih prometnih ustanov ne prinaša bistvenih izboljšanj

Ljubljana, 28. julija.

Oblastni odbor Zdrženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani je razmotril določbe novega pravilnika za delavce državnih prometnih ustanov, ki je bil objavljen v Službenih novinah kraljevine Jugoslavije št. 154 od 11. VII. 1939 in ki naj bi stopil v veljavo dne 12. avgusta 1939, in ugotovil, da so mnoge določbe novega pravilnika slabše od dosedanjih. Največje hibe novega pravilnika so določbe glede: 1. stalnosti, 2. polne zaposlitve, 3. uvečanih dnevnice in 4. pokojninskega zavarovanja.

Kratka pojasnila: Ad 1. Po dosedanjem pravilniku je imel železniški delavec pravico do stalnosti po treh letih službe ob izpolnitvi predpisanih pogojev, po novem pravilniku pridobitev stalnosti ni avtomatska, temveč je docela odvisna od volje upravnih organov.

Ad 2. Stalnim delavcem ni zajamčena polna zaposlitev za vse delovne dni, za stalne delavce progovodniške službe so pa nove določbe glede zaposlitve celo slabše od dosedanjih.

Ad 3. Določbe glede priznavanja in izplačevanja uvečanih dnevnice se sicer niso poslabšale npram dosedanjim, so pa nepopolne, ker ne določajo podrobno višino istih po draginskih razmerah, sposobnosti delavca, sistemu dela in vrsti obrti. Tudi ni priznanje teh dnevnice obvezno, temveč je v popolni odvisnosti od volje upravnih organov.

Ad 4. Nove določbe pokojninskega zavarovanja docela spreminjajo osnove delavskega pokojninskega zavarovanja. Za dosego 100 odstotne pokojnine je za profesionaliste in polkvalificirane delavce predpisana 47 letna, za navadne fizične delavce pa celo 57 letna članska doba, čeprav prestane stalnemu delavcu službo po določbah istega pravilnika, ko dovrši 60. leto starosti. Osnova za odmero pokojnine je za kvalificirane in polkvalificirane delavce povprečen dejanski zaslužek zadnjih desetih let, za fizične delavce pa povprečen zaslužek cele članske dobe. Poleg tega bo morala večina delavcev vplačevati za pokojninsko zavarovanje večje prispevke od dosedanjih in povrh še razliko za vso službeno dobo nazaj.

To so najbolj občutne trdote novega pravilnika. Po naših ugotovitvah obstoji bojazan, da se stanje železniškega delavca z novim pravilnikom ne bo zboljšalo, ker prinaša nov pravilnik več trdot kot pa zboljšanj. Naša organizacija se je več let borila za zboljšanje doslej veljavnega pravil-

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sk. stanje	Temperatura v °C		Relativna vlažnost v %	Oblatnost	Veter (amer. in km/h)	Padavine	
		naj. večja	naj. manjša				m/m	vrsta
Ljubljana	763,7	25,0	11,0	57	mg.	0	1,3	dež
Maribor	760,7	24,0	1,0	60	0	NW ₃	8,0	dež
Zagreb	759,7	22,0	14,0	81	0	0	—	—
Belgrad	754,6	27,0	13,0	91	0	W ₁	—	—
Sarajevo	61,8	21,0	9,0	81	0	0	—	—
Vis	731,1	4,0	1,0	60	0	0	—	—
Split	761,4	27,0	18,0	40	0	NE ₂	—	—
Kumovo	759,1	21,0	17,0	50	0	N ₁	—	—
Rab	760,1	25,0	17,0	90	0	0	—	—
Dvorovo	755,1	21,0	17,0	5	0	NE ₃	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, precej stalno vreme. Toplota zraka nesprenmenjena.

Koledar

Petek, 28. julija: Viktor (Zmagoslav), papež; Inocencij.

Sobota, 29. julija: Marta, devica; Beatrika, mučenica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komolar, Vič.

Tisoč ton premoga zdroba in sto ton premoga orehoveca potrebuje ljubljanska mestna elektrarna za svoj obrat, kakor razvidimo iz pravkar objavljenega razpisa za dobavo.

Vsem godbam, ki bodo sodelovale na gasilskem kongresu v Ljubljani, ali pa, ki drugače igrajo pri raznih gasilskih prireditvah, sporoča Gasilska zajednica, da bo v nekaj dneh izšlo 6 gasilskih koranic v založbi zajednice. Tako je nova gasilska himna na besedilo J. Vovka, dalje 2 koncertni korančici na besedilo E. Gangla »Vr-lim gasilcem« in še druge korančice, poklonjene gasilec. Ker bo pri gasilskih prireditvah treba igrati prvenstveno gasilske korančice in himne, zato vabimo, da jih čim prej naročite pri Gasilski zajednici.

Ogled gradnje mostu čez Muro pri Petanjeh (pri Slatini Radeneli), ki ga gradi ljubljansko gradbeno podjetje »Slograd« d. d., priredi Zdrženje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov sekcija Ljubljana, za člane in po njih vpeljane goste v nedeljo 6. avgusta. Iz Ljubljane bomo odpotovali v soboto 5. avgusta popoldne z enim popoldanskim vlakom do Maribora, kjer bo zvečer tovariški seestanek z mariborskimi kolegi. K ogledu gradbenih del v nedeljo dopoldne bomo potovali skupno, bržkone z avtobusom iz Maribora. Podroben program bo pravočasno priobčen. Prijave sprejema tajništvo sekcije ustmeno ali pisмено do srede 2. avgusta.

Objave Mariborskega tedna

Največje odkritje in presenečenje bo na letošnjem VIII. Mariborskem tednu za vsakega obiskovalca iz Jugoslavije in iz tujine veliki Festival slovenskih narodnih običajev 5. in 6. avgusta na stadionu SK Železničarja, pri katerem bo sodelovalo pod vrhovnim strokovnim vodstvom g. F. Marolta iz Ljubljane okoli 200 kmetov in kmetice iz Bele Krajine, Slovenskih gor in Prekmurja v originalnih narodnih nošah z originalno godbo in večinoma že pozabljenimi plesi, obredi, igrokazi itd. Prireditvev zbujajo povsod tako veliko zanimanje, da se napovedujejo celo posebni vlaki za obisk.

Nad 200 kmetov in kmetice iz Bele Krajine, Slovenskih gor, Ptujскеga polja in Prekmurja v originalnih narodnih nošah in z originalnimi godbami bo nastopilo pod vodstvom znanega strokovnjaka F. Marolta na največji prireditvi letošnjega VIII. Mariborskega tedna na velikem Festivalu slovenskih narodnih običajev dne 5. in 6. avgusta. Prikazali bodo večinoma že pozabljene slovenske narodne ples, obrede, igrokaze itd. Prireditvev zbujajo povsod tako veliko zanimanje, da se napovedujejo celo posebni vlaki. Voznina bo na vseh železniških polovinah.

Belgrad, 27. junija. AA. Prometno ministstvo je odobrilo četrtinsko vožnjo za vse udeležence festivala narodnih plesov, ki bodo 5. in 6. avgusta v Mariboru. Ta popust velja za proge na ozemlju ljubljanskega železniškega ravnateljstva, in sicer za odhod od 4. do 6. in za povratek od 5. do 7. avgusta.

Cestni promet ob kongresnih dneh

V nizu svečanosti kongresa Kristusa Kralja bo v dneh 29. in 30. julija 1939 na Stadionu ob Tyrševi cesti več večjih prireditvev, katere bo predvidoma obiskalo velika množica ljudi, zaradi česar bo oba dneva Tyrševa cesta močno zasedena po peših in vozilih.

Uprava policije odreja zaradi tega za dneva 29. in 30. julija 1939 na Tyrševi cesti od železniškega prelaza za vsa vozila (tudi kolesarje) enosmerni vožni promet.

Dovoz na Stadion je po Tyrševi cesti, odvoz po Tyrševi cesti, Posavskega ulici, Vodovodni cesti, Dravski ulici, Podmilščakov ulici in dalje po Jančevi ulici na Celovško cesto.

Izjemoma od tega predpisa smejo vozila prireditvenega odbora kongresa Kristusa Kralja, ki so kot taka označena in avtobusi lokalne avtobusne proge na Stadion voziti po Tyrševi cesti v obeh smereh, in sicer tako, da vozijo od Stadionu po Posavskega ulici na Vodovodni cesti na Tyršovo cesto.

V času spreveda dne 29. julija od 7 do 8 jutraj in dne 30. julija od 14 do 16, je ves vožni promet od prelaza na Tyrševi cesti do Stadionu prepovalan in morajo voziti vozila iz Ljubljane proti Ježici iz Tyrševe ceste po Dvorakovi, Vošnjakovi, Kobariški, Podmilščakovi in Dravski ulici na Vodovodno cesto in dalje po Posavskega ulici na Tyršovo cesto.

Vsi vozači se opozarjajo, da vozijo s potrebno previdnostjo in zmanjšano brzino, da se preprečijo nesreče.

Upravnik policije: dr. Hacin, s. r.

Izdelala je podrobne predloge in jih predložila merodajnim oblastem. Izjavljamo, da z novim pravilnikom nismo zadovoljni in bomo ukrenili ustrezne korake. — Oblastni odbor IJNZR Ljubljana.

Podrobne določbe slovaške ustave

Slovaška država zbira v smislu naravnega prava vse moralne in gospodarske sile v krščansko in narodno skupnost

Te dni je slovaška poslanska zbornica sprejela slovaško ustavo, po kateri je slovaška država republika, ki ji na čelu stoji predsednik, izvoljen za sedem let. Prestolnica Slovaške je Bratislava.

Med drugim vsebuje nova slovaška ustava tele določbe: Poslanska zbornica ima zakonodajno moč in šteje 80 ljudskih zastopnikov, izvoljenih na pet let. Narodne poslance bodo volili na podlagi kandidatne liste, katero sestavlja državni svet. V primeru, da svoje dolžnosti poslanci ne bi opravljali vestno, ali če se pokaže, da ne zaslužijo biti narodni zastopniki, ima državni svet pravico, da jim odvzame mandate.

Predsednika republike voli parlament in ima pravico veta proti sklepom parlamenta, ti sklepi pa postanejo veljavni v primeru, če bi bili sprejeti še drugi. Začasni evnogi predsednikovanja, sme predsednika parlamenta tožiti samo državni svet in še to samo zaradi izdajstva domovine.

Predsednik republike imenuje vlado. V nujnih primerih ima vlada pravico izdajati odloke z zakonsko močjo, mora pa jih vsaj pozneje parlament odobriti. Na predlog parlamenta sme državni svet obtožiti člane vlade, če kršijo zakone.

V državnem svetu je več članov, ki jih imenuje predsednik republike, deset zastopnikov Slovaške ljudske stranke Hlinkove stranke, po en zastopnik registriranih strank narodnih manjšin in stanov, predsednik vlade in predsednik poslanske zbornice. Državni svet ima pravico ugotoviti, ali so nastopile okoliščine, po katerih je predsedniku republike nemogoče še dalje popravljati svojo službo, dalje sme poklicati na odgovornost predsednika republike, preda, in člana vlade, sestavlja kandidatne liste za parlamentarne volitve, sklepa o odvzemu poslanskih mandatov, predlaga parlamentu zakonske osnutke in obvešča predsednika republike o političnih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih.

Slovaški narod sodeluje pri državnih poslih po Slovaški ljudski Hlinkovi stranki. Narodne skupine sodelujejo pri državnih poslih po svojih registriranih političnih strankah, v kolikor se te stran-

ke morejo smatrati za predstavnike politične volje vse narodne skupine.

Ustava jamči vsakemu državljanu, da sme svobodno izpovedati svoje mišljenje. O narodni pripadnosti se bo vodil episek, vsako raznarodovanje pa je kaznjivo. Narodne manjšine imajo pravico, da se pod svojim lastnim vodstvom organizirajo politično in kulturno, da s svojimi matičnimi narodi vzdržujejo kulturne odnose, da te odnose izpopolnjujejo in v javnem življenju in v šoli govorijo svoj materinski jezik. V kolikor se iste pravice zajamčene tudi slovaškim manjšinam na področju matične države dotične narodne manjšine.

Slovaška ustava dalje določa, stanovsko razdelitev v sledečih šest skupin: Kmetijstvo, industrija, trgovina in obrt, denarstvo in zavarovanje, svobodni poklici, javni nameščenci in kulturni delavci.

Dolžnost vsakega državljanca je, da pripada enemu teh poklicev. Funkcije smejo opravljati samo pristajali političnih strank. Poklici, pri katerih so vedno delodajalci in delavci, morajo skrbeti za gospodarske, socialne in kulturne koristi svojih članov, temelje pa na načelu samouprave.

Ustava slednjič določa pravice in dolžnosti državljanov. Vera je svobodna, v kolikor ne krši javnega reda in krščanskih običajev. Cerkve, ki jih država priznava, so javno-pravne korporacije z lastno upravo in lastno imovino.

Važno so še tele določbe: Delo je zaščiteno. Izražanje socialno šibkih slojev je prepovedano. Višina plače mora odgovorjati vrsti dela in mora biti v skladu z družinskimi razmerami. Oviranje ali celo organizirano oviranje dela je prepovedano. Zakon (brak), družina in materinstvo so pod posebno zaščito pravnega reda.

V uvodu ustave je zapisano tudi, da slovaška država zbira v smislu naravnega prava vse moralne in gospodarske sile naroda v krščansko in narodno skupnost z naložbo, da izravna vsa družbena nasprotja in križajoče se interese vseh stanov in skupin, ker naj gleda v prvi vrsti na socialno pravičnost.

Podružnica Gallupove „Ustanove za ugotavljanje javnega mnenja“ v Parizu je zanesljivo dognala, koga danes Francozi cenijo in koga ne

Svoječasno na tem mestu pisali o Gallupu, možu, ki se je proslavil s tem, da je poiskal način, kako se dá zanesljivo ugotoviti, kakšno je javno mnenje o tem ali onem politiku, povedati, če bo pri volitvah zmagal ali propadel in podobno. To je seveda Amerikaneec in je zato tudi njegovo ugotavljanje javnega mnenja nekaj posebnega. Toda ta njegov način, kako se dá zvedeti za ljudsko razpoloženje do kakšnih političnih ali nepolitičnih osebnosti, ni samo zanimiv, pač pa tudi neverjetno točen. Celo tako točen, da se je nanj na primer popolnoma zanesel pri zadnjih predsedniških volitvah v Združenih ameriških državah celo Roosevelt. In volitve so mu prinesle zmago, prav kakor je napovedal Gallup. Njegove ugotovitve temelje na razpoloženju različnih družinskih slojev, o čemer mu vestno poročajo njegovi »nameščenci«, ki jih ima raztresene vsepovsod. Če hoče torej ugotoviti, koliko ljudi je na primer za tega ali onega političnega veljaka, mu ni treba, da bi vse ljudi prej vprašal. Če bi, recimo, pred kakšnimi volitvami moral vse volivce prej vprašati, koga bodo volili, potem bi bile nadaljnje volitve sploh odveč. Toda vsega njemu ni treba, in kljub temu lahko ne le približno, pač pa celo izredno točno dožene, kakšno je javno mnenje. Lahko se kar lepo zanese na svojih nekaj sto sotrudnikov.

Gallupova »Ustanova za ugotavljanje javnega mnenja« pa ni omejevala svojega dela samo na Združene ameriške države, pač pa je ustanovila svoji podružnici tudi v Angliji in Franciji, kjer je dosegla nič manjše uspehe kot prej v Ameriki. Pariško podružnico vodi profesor André Siegfried. Pred nedavnim so vse tri ustanove, v Ameriki, v Angliji in v Franciji, hotele dognati, kako bo ameriška, angleška in francoska javnost odgovorila na štiri enaka vprašanja, ki so:

V Franciji in Angliji najvišje cenijo USA

1. Katero tujo državo cenite najbolj?
 2. Katero ne cenite?
 3. Katero sedanjo tujo vodilno politično osebnost cenite najvišje?
 4. Katera teh osebnosti vam ni priljubljena?
- Iz odgovorov na prvo vprašanje se vidi, da v Franciji najbolj upošteva Združene ameriške države (26%), za njimi pa sledi Anglija (23),

Švica (15), Belgija (9), Rusija (7), Italija (4,5), Švedska (2,5), Španija (1,5), Češka (1), nato pa Holandija, Kanada, Norveška, Danska in končno Nemčija.

V Angliji je vrstni red tale: Združene ameriške države (33%), Francija (22%), Rusija (12), Skandinavija (8), Nemčija (3), Švica (2), Danska (1), Holandija (1), Belgija (1), nato pa še nekatere druge države, ki niso dobile niti enega odstotka glasov.

USA pa Anglijo in Francijo

Odgovori v Združenih ameriških državah pa so bili tle: Na prvem mestu je Anglija (43%), nato Francija (11%), Finska, Švica in Švedska (po 4%), Irska in Nemčija (po 3%), Italija in Norveška (po 2%), Rusija pa je med zadnjimi z 1%.

Na drugo vprašanje, kjer je bilo treba odgovoriti, katere države uživa najmanj simpatij, so se Francozi izjavili takole: Na prvem mestu je Nemčija (70%), za njo Italija (9,5%), Rusija (5), Japonska (2,5%), Anglija (2,5%), Španija (1,5) in druge.

V Angliji: Nemčija (54%), Japonska (11%), Italija (9), Rusija (5), Francija in Španija (1).

V Združenih ameriških državah: Nemčija (58%), Italija (12%), Rusija (8), Anglija (3), Francija in Španija (po 1%) in druge.

Kateri državniki so priljubljeni in kateri ne

Dokaj zanimiv je tudi vrstni red onih zdaj živčih vodilnih političnih osebnosti, ki jih je bilo treba navesti kot odgovor na tretje vprašanje. Francozi najvišje cenijo Roosevelta (58%), za njim Chamberlaina (22%), za njim pa pride takoj Stalin (4,5%). Sledijo bivši angleški zunanji minister Eden (3,5%), Salazar (1,3), dr. Beneš (1%), nato pa belgijski kralj Leopold, kralj Jurij VI., Churchill, general Franco in lord Halifax.

V Angliji tega vprašanja dozdaj še niso postavili. V Združenih ameriških državah pa so evropske politične osebnosti takole razporedili: Chamberlain (27%), lord Eden (13%), Daladier (4%), Mussolini (3%), Hitler (2%), kralj Gustav (2%), poljski zunanji minister Beck (1), 40% ljudi pa o tem ni povedalo svojega mnenja.

Vojska v Sveti deželi

Sionisti še vedno verjamejo, da bodo te žalostne težave zlepa odpravili. Če jim govorite o Arabcih, zmignejo z rameni in pravijo: »Mi se ne bomo dali prestrašiti po praznih marnjah. Kdo veta, kaj nam? Nekaj plačanih tolp, ki so jih najeli nezadovoljni gospodje. Zado- stovalo bi, če bi Anglija hotela zares držati svoje slovesne obljube, pokazala malo svoje trdnosti, pa bi te arabske strahove v trenutku razpršila.« Nekateri Arabci so hoteli to storiti sami in vrtni zob za zob. Hoteli so spet uveljaviti etari judovski zakon o krvnem maščevanju. Sionistovski oblasti o morale napeti vse sile, da so jih pripravile k pameti.

Drugi, ki se je zdelo, da so pametnejši, pa ne marajo videti resnice take kakršna je. Takoj ko imajo proste roke, se začenejo v domišljiji naprej in kar požirajo novo palestinsko zemljo. In na nesrečo pripovedujejo te svoje želje na glas.

Pred dvema letoma je angleška vlada prišla zares v zagato. V to so jo spravile nasprotujoče si obljube, katere je med vojno hkratu dala Arabcem in Judom. Izdelala je načrt o razdelitvi Palestine.

Poslali so v Sveto deželo tako imenovano Peelovo komisijo. Ta naj bi bila potegnila meje med tremi deli Palestine. En del naj bi tvorila judovska država, docela svobodna, toda precej majhna.

Drugi del Palestine bi postal arabska kneževina, srednji del z Jeruzalemom in glavnimi svetimi kraji pa bi si obdelali Angleži ter si s tem ohranili dejansko oblast nad vso Palestino.

Proti načrtu so začeli strastno ugovarjati Arabci. Tudi Judje so se pritoževali, češ, da njim ta načrt ne ustreza. Sionistovski kongres v Zürichu je avgusta 1937 soglasno sprejel dve resoluciji:

1. Zahtevati, naj Anglija obdrži mandatno oblast nad vso Palestino, ker je Anglija uradno obvezana pospeševati judovsko naseljevanje v vsej Palestini in ustanovljati judovskega narodnega ognjišča.

2. Zavreči razdelitveni načrt Peelove komisije, češ, da je v vsakem oziru nezadosten.

Na tem kongresu so tudi izključili iz sionistovske skupine stranko judovskih fašistov, takimimenovanih revizionistov, katero vodi bojeviti abotinski.

Na tem kongresu so sprejeli načelni sklep, da je judovska skupnost pripravljena pogajati se z Anglijo o ustanovitvi bodoče samostojne judovske države, toda v dobi širših mejah, kakor pa jih je določil Peelov načrt. Toda temu sklepu se je upirala močna manjšina, ka je zahtevala za Jude ne le vso Palestino, marveč vso Transjordanijo.

To manjšino je vodil župan iz Tel Aviva. Usiškin. Izdal je o svojih zahtevah spomenico. Spomenico je naslovil na novo angleško razdelitveno komisijo, ka-

tero je vodil Woodhead. Tudi ta komisija je končala svoje delo z neuspehom. Usiškin je visok starec sinjih oči, ki svoje mirne zahteve izraža tako odločno, kakor da so nekaj najbolj samoumevnega na svetu.

Usiškin je hkratu veliki prednik sionistovskega gibanja, eden njegovih utemeljiteljev, eden najbolj češčenih ljudi iz junaške dobe judovskega naseljevanja. Se danes je predsednik Kerena-Kajemeta.

Usiškin svoje mišljenje utemeljuje takole: V novo judovsko državo je treba vključiti sveto mesto Jeuzalem, ki posebej vse judovske nade. Ne le nove jeruzalemske predele, marveč tudi staro mesto — tisto, kjer sta Omarjeva mošeja, veliko svetišče Mohamedancev in božji grob, veliko svetišče krščanskega sveta.

Dalje zahteva Usiškin Kebron, ki je bil zibel Davidovega kraljevstva in kjer so pokopani judovski očaki. Zahteva Bersevo, kjer so živeli judovski očetci. Samarijsko višavje, kjer je stala prestolnica Izraelovega kraljevstva, goro Garizim, kjer je bilo blagoslovljeno judovsko ljudstvo. Transjordanijo, ki so jo Judje osvojili pod Mojzeom še prej kakor Palestino. Tiberijo, kjer je živel sloviti rabin Jeruda in tam episal Talmud, goro Karmel zaradi Elia, Jaffo, prvo svetopisemsko pristanišče, ki je vezano a spominom na Perokajona.

Torej, kakor vidimo, prav za prav vso Palestino.

H kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani

Na zborovanju unjskij dvorani od leve na desno: Pariški škof msgr. Beausseard, kitajski škof msgr. Čeng i bolgarski škof msgr. Kurtev.

Tudi na četrto vprašanje, katera zdaj živeča politična osebnost je najmanj priljubljena, Angležem dozdaj še ni bilo treba odgovoriti. Iz odgovorov v Franciji pa se vidi, da imajo Francozi najbolj v želodcu Hitlerja (72%), za njim pa takoj Mussolinija (18%), na tretjem mestu po neprijetnosti je Stalin (2,5%), dalje general Franco (1,5) in prav tako italijanski zunanji minister grof Ciano (1,5%).

V Ameriki so tudi postavili na prvo mesto Hitlerja (70%), za njim Mussolinija (3), Stalina (4), in nato Chamberlaina (2%).

Roosevelta imajo Francozi celo rajši kot Amerikanci

Razen teh so zanimive še nekatere druge ugotovitve, do katerih je prišel Siegfried, ozir. njegov predstojnik Gallup. Odgovori približno 40 milijonov Francozov so mu dokazali, da je Roosevelt v Franciji bolj priljubljen, kakor pa v samih Združenih ameriških državah, kjer predseduje.

Zakaj sta se Hitler in Mussolini Francozom tako zamerila

Značilne so dalje utemeljitve, zakaj v Franciji Hitlerja nimajo radi. Prav različno so Francozi utemeljili to vprašanje. Večini zato ni pri srcu, ker pravijo, da boče vojno. Drugi mu očitajo, da boče preveč sam vladati, tretji so šli še dalje in pravijo, da ga sovražno, češ, da ni inteligenten človek. Nekateri Hitlerja ne upoštevajo enostavno zato, ker je voditelj Nemčije, Nemčije pa zato ne, ker jo vodi Hitler. So pa tudi takšni, ki jim je Hitler antipatičen zato, ker ni poročen. Da pa Mussolinija v Franciji ne upoštevajo, pa je glavni vzrok v tem, ker je Italijan. To javno mnenje bi se morda ob drugih sedanjih medsebojnih odnosih med Francijo in Italijo, precej spremenilo. Nekaterim Francozom pa so še najsimpatičnejši holandska kraljica Viljemina, švedski kralj Gustav in princ iz Monaca, to pa zato, ker ne trdijo neprestano, da gre njihovo glavno delo in stremljenje za tem, kako bi se na svetu ohranil mir...

Genjalnost-blaznost-zločinstvo:

Kaj so pravzaprav duševne bolezni

Materialistično naziranje o izvoru duševnih bolezni je bilo znano že v starem veku, ko sta Demokrit in Heraklet oznanjala nauk o »duševnih atomih«. Veliki zdravnik in filozof Asklepijades je torej iskal vzroka za duševne bolezni v zmedu teh atomov, ki ob bolezni zaidejo s tira...

Materializem novega veka se je začel v 15. stoletju, ko so se začele pod vplivom renesanse razvijati naravne znanosti. Medicina je tedaj za vse bolezni, tudi za duševne, iskala vzrokov samo v telesu, v sivi tvari možganov. Cela vrsta učenjakov in zdravnikov — Gall, Dalaye, Foville, Flessing itd. — se je trudila, da bi po poskusih na truplih in na živalih dokazala, da je leglo duševnih bolezni samo v telesu, samo v možganih. Prav tako so materialistično razlagali duševne bolezni novejši znanstveniki: Herbart, Fechner, Helmholtz, začetniki fiziološkega proučavanja teh bolezni.

Šele sloviti Wundt, ki je v dušeslovje uvedel psihofizične zakone, je dal novih, ne zgolj materialističnih pobud za raziskovanje duševnih bolezni.

Poleg omenjenih razlag so nekateri znameniti zasnovali nauk o fizioloških vzrokih norosti. To so bili veliki modroslovci in znanstveniki 18. in 19. stoletja. Po njihovem mnenju je treba vzroka duševnim boleznim iskati v pretresih živčevja.

Zastopniki kemične smeri — Hughlins, Terrier, Mac Evans — smatrajo norost za posledico kemičnih zastrupljenj. Mort je odkril celo zvezo med blaznostjo in med sifilido.

Nauki, da je treba vzroke za duševne bolezni iskati zgolj v telesnosti, so seveda dovedli do tega, da so zdravniki začeli blaznike zdraviti z načini in sredstvi za telesno zdravljenje. V nekaterih primerih je to uspelo. Tako je sloviti Wagner-Jauregg odkril, da je paraliza mogoče uspešno zdraviti z umetno povzročeno mrzlico — spet so začeli hudici izganjati z Belcebubom, z blokemimi sredstvi...

Toda niti eden od teh načinov ni tako popoln, da bi mogli o njem reči, da nudi zanesljivo sredstvo za zdravljenje duševnih bolezni.

Toda niso glede zdravljenja te strašne šibe božje blidili samo materialisti. Prav tako v zmoti so bili filozofi, ki so dokazovali, da je vzrok duševnih bolezni samo v duševnosti. Ti so človekovo naravo umetno ločili in razbijali celoto, katero je hotel pri človeku njegov Stvarnik.

Vse materialistične in duševnostne zamisli in podmane pa so postale brez haska, dokler niso Francozi Charcot, Janet ter Amerikanec Weip Michell poskušali razložiti teh bolezni po prirodnanstvenih načinih, toda držel se načel, ki jih narekuje dejstvo, da ima človek tudi dušo. Charcot je dokazal n. pr. za historijo, da izvira iz pretirane domišljije in da jo je moči uspešno zdraviti.

Zdravljenje duševnih bolezni so močno nakrenili v zadnjem času s pravega tira nekateri psihoanalitičniki, ki trdijo, da so prav vse bolezni pri človeku — duševnega izvora, kar pa je — kakor večina psihoanalitičnih naukov — gola špekulacija in pretiranje ene same teorije.

Vse te zmotne so dokazale, da je človeka treba smatrati kot celoto duše in telesa. In duševne bolezni so postavili tja, kamor spadajo: da so namreč plod duševnih in telesnih bolezenskih vzrokov.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 28. julija: 12 Slovenske pesmi (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Operetni zvoki, igra Rad. orkester — 14. Napovedi — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Zanimivosti: Dolžnost gasilstva pri kongresu — 19.40 Nac. ur. — 20. do 20.30 Prenos otvoritve slavnostnega zborovanja KKK — 20.30 Javni cerkveni koncert Radiofonske oddaje postaje. Sodelujejo: ga. Dragica Sokova in gđe. Stefka Korenčič — sopran solo, g. prof. Pavel Randić — orgla, mešani zbor Gugolina Sattnerja, pomnoženi Radij. orkester. Dirigent: Drago M. Sijanec — 22. Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 28. julija: Beograd: 20 Zagreb, 21 Nužič: »Narodni poslanci« — Zagreb: 20 Vok. koncert, 20.30 Celo, 21 Ork. in solisti — Praga: 20.15 Ork. in solisti, 21.10 Nar. koncert — Sofija: 19.15 Mozartova opera »Figaroova svatba« — Varšava: 19.30 Ork. in solisti, 21 Schubertov koncert — Trst, Milan: 17.15 Planino, 21 Opera — Rim, Bari: 21.30 Simf. koncert — Hamburg: 19. Valček, 20.15 Serenade — Lipsko: 20.15 Družbanska filharmonija — Frankfurt, Monako: 20.15 Ork. koncert, 21. Vok. koncert, 21.30 Bestovnov klavirski koncert — Stuttgart: 30.15 Opereta glasba — Strassburg: 20 Zab. glasba, 23 Bachov koncert.

Ali ste že opozorili znanca in prijatelje

da bo v ponedeljek 31. julija začel v našem listu izhajati redno zanimivi podlistek

„Beg iz tujske legije“

To je zgodba o napetih in žalostnih dogodivščinah slovenskega fanta, ki je zabredel v francosko tujsko legijo in potem pobegnil iz afriškega puščavskega pekla. Listek bo prinašal izvirne fotografije o življenju in bojih Tujske legije.